

Danmarks Sportsfiskerforbund
Att.: Lars Brinch Thygesen
Skyttevej 4, Vingsted
7182 Bredsten

E-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf : 33 92 33 70
Fax : 33 91 33 88
E-mail : kum@kum.dk
Web : www.kum.dk

16. marts 2012

Afgørelse vedrørende klage over udvidelse af fredningen af Lille Mølle

Kulturarvsstyrelsen (nu Kulturstyrelsen) traf den 19. august 2011 afgørelse om at udvide og præcisere fredningen af Lille Mølle, Lillemøllevej 14, matr. nr. 9a, Refsvindinge By, 5853 Ørbæk, Nyborg Kommune.

Du har den 22. august 2011 påklaget Kulturarvsstyrelsens afgørelse til Kulturministeriet.

Det bemærkes, at Kulturarvsstyrelsen pr. 1. januar 2012 skiftede navn til Kulturstyrelsen.

Afgørelse

Kulturministeriet *stadfæster* Kulturarvsstyrelsens afgørelse af 19. august 2011 om at udvide fredningen af Lille Mølle, dog med en ændret begrundelse.

Baggrunden for Kulturministeriets afgørelse følger nedenfor.

Sagens forløb

Lille Mølle er opført i 1827 og fredet i 1954. Den 11. februar 2011 underrettede Kulturarvsstyrelsen ejerne Sevda Metin og Tommy Storm om, at Det Særlige Bygningssyn på et møde med styrelsen den 3. februar 2011 havde indstillet, at den eksisterende fredning på ejendommen udvides.

I forbindelse med den følgende høring gjorde du på vegne af Danmarks Sportsfiskerforbund ved brev af 23. maj 2011 gældende, at fredningen skulle udskydes til gennemførelsen af en vandplan for området. Du henviste i den forbindelse til et tilsvarende godkendt projekt af 8. februar 2011 med etablering af faunapassage ved Fylledsted Mølle, Storå, Middelfart Kommune.

Ejerne af Lille Mølle gjorde ved mail af 25. maj 2011 gældende, at de kunne tilslutte sig Kulturarvsstyrelsens forslag om udvidet fredning.

Den 19. august 2011 traf Kulturarvsstyrelsen afgørelse om at udvide fredningen for Lille Mølle.

Fredningen omfatter herefter: stuehuset inkl. vandmøllen med to vandhjul, alt nagelfast møbelinventar, det vinkelbyggede udhus, de markstensbelagte arealer langs bygningerne og den markstensbelagte gårdsplads, samt stemmевærk med stigbord, malekarm, sliskerne, den kampstensatte rende ved møllehjulene samt de videre forløb i bagløbet til sammenløbet mod nord med friløbet, stemmевærk og overfaldskant mod frislusen, vejdæmningen, frislusen fra møllesøen til sammenløbet mod nord med bagløbet og møllesøen. Dertil kommer de rød- og hvidmalede rækværk med tilhørende granitpiller og standere langs vejen. Alt er beliggende på ejendommen Lillemøllevej 14.

Samtidig præciseredes det, at den eksisterende fredning også omfatter de to vandhjul, læsserampen og alt nagelfast mølleinventar.

Den 22. august 2011 klagede du over Kulturarvsstyrelsens afgørelse til Kulturministeriet. Den 12. oktober 2011 modtog Kulturministeriet Kulturarvsstyrelsens udtalelse i sagen. Den 15. oktober 2011 oversendte Kulturministeriet udtalelsen til dig med henblik på en partshøring. Ministeriet modtog følgende ikke yderligere bemærkninger fra dig.

Kulturarvsstyrelsens afgørelse

Kulturarvsstyrelsens afgørelse af 19. august 2011 er truffet med hjemmel i bygningsfredningslovens § 3 og § 8, stk. 1.

Afgørelsen er begrundet i, at Kulturarvsstyrelsen finder, at omgivelserne, bestående af stemmевærk med stigbord, malekarm, sliskerne, den kampstensatte rende ved møllehjulene samt det videre forløb i bagløbet til sammenløbet mod nord med friløbet, stemmевærk og overfaldskant mod frislusen, vejdæmningen, frislusen fra møllesøen til sammenløbet mod nord med bagløbet, møllesøen, den markstensbelagte gårdsplads, de markstensbelagte arealer langs bygningerne samt de rød- og hvidmalede rækværk med tilhørende granitpiller og standere langs vejen - ved Lille Mølle har de kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en udvidelse af den eksisterende fredning.

Afgørelsen er ligeledes begrundet i, at Kulturarvsstyrelsen finder, at de ovenfor foreslåede dele af omgivelserne ved Lille Mølle indgår som en væsentlig del af møllen, og at de er afgørende for forståelsen af såvel mølledriften som for sikringen af møllens fortsatte funktion.

Kulturarvsstyrelsen fremhæver, at formålet med udvidelsen af fredningen er, at fredningen skal sikre Lille Mølles fortsatte funktion som vandmølle og bidrage til oplevelsen af det samlede kulturmiljø.

Klagepunkterne

Du har i din klage af 22. august 2011 gjort gældende, at forbundet mener, at en udvidet fredning vil forhindre muligheden for at skabe kontinuitet, med en optimal faunapassage, og som skal udmøntes i kommunens handleplan efter vandplanernes forventelige vedtagelse i dette efterår.

Derudover mener du, at Kulturarvsstyrelsen ikke har myndighed til at blande sig i, hvad der foregår i de fredede bygninger og anlæg, som styrelsen freder. Du henviser i den forbindelse til styrelsens tidligere direktørs udtalelse i nyhedsbrevet "Kulturarv" om Tangeværket fra januar 2006. Du henviser ligeledes til tidligere kulturminister Brian Mikkelsens udtalelse i svar nr. S 2001 til MF Torben Hansen på spørgsmål af 16. januar 2006 om, at "loven ikke hjemler mulighed for at frede tilførslen af vand til Tange Sø".

Kulturarvsstyrelsens udtalelse

Kulturarvsstyrelsen anfører i udtalelse af 12. oktober 2011, at det med en fredning af møllens omgivelser fortsat vil være muligt at gennemføre ændringer af omgivelserne, når disse tager hensyn til formålet med fredning og de bærende fredningsværdier.

Det fremgår, at Kulturarvsstyrelsen har gennemført fredningsudvidelserne for at sikre, at de kulturhistoriske værdier ved de bedst bevarede vandmøller inddrages i forhold til vurderingen af og beslutning om kommende anlægsarbejder.

Kulturarvsstyrelsen udtaler, at styrelsen er enig med dig i, at bygningsfredningsloven ikke rummer mulighed for at stille krav til vandmængder til anlæggene, men alene til evt. kommende ændringer/anlægsarbejder og dermed kun indirekte til sikring af vandforholdene på stedet. Kulturarvsstyrelsen er også enig med dig i, at der med bygningsfredningsloven ikke kan stilles krav til bygningens drift.

Kulturarvsstyrelsen indstiller i udtalelsen, at Kulturministeriet træffer afgørelse om at ændre Kulturarvsstyrelsens afgørelse af 19. august 2011 med følgende præcisering:

Afsnittet "Kulturarvsstyrelsen finder, at de ovenfor foreslåede dele af omgivelserne ved Lille Mølle indgår som en væsentlig del af møllen, og at de er afgørende for forståelsen af såvel mølledriften som for sikringen af møllens fortsatte funktion.

Formålet

En udvidelse af fredning skal sikre Lille Møllens fortsatte funktion som vandmølle og bidrage til oplevelsen af det samlede kulturmiljø."

foreslås ændret til:

"Kulturarvsstyrelsen finder, at de ovenfor nævnte dele af omgivelserne ved Lille Mølle indgår som en væsentlig del af møllen, og at de er afgørende for forståelsen af mølledriften og for oplevelsen af det samlede kulturmiljø.

Formålet

En udvidelse af fredningen bidrager til at sikre Lille Mølle og de omgivende strukturer, der er knyttet til vandkraften.”

Retsgrundlag

Grundlaget for Kulturministeriets afgørelse udgøres af lovbekendtgørelse nr. 685 af 9. juni 2011 om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer (bygningsfredningsloven), af bekendtgørelse nr. 1442 af 12. december 2010 om henlæggelse af opgaver og beføjelser til Kulturarvsstyrelsen (delegationsbekendtgørelsen), af Kulturarvsstyrelsens sagsbehandling samt af de fremkomne bemærkninger.

Det fremgår af bygningsfredningslovens § 1, at formålet med loven er at værne om landets ældre bygninger af arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi, herunder bygninger, der belyser bolig-, arbejds- og produktionsvilkår og andre væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

Det fremgår af bygningsfredningslovens § 8, stk. 1, at Kulturministeren kan ændre omfanget af en fredning. Af bygningsfredningslovens § 3, stk. 2, fremgår, at i det omfang en bygning eller et selvstændigt landskabsarkitektonisk værks umiddelbare omgivelser i form af gårdsrum, pladser, fortove, haver, parkanlæg og lignende er en del af den samlede beskyttelsesværdige helhed, kan fredningen omfatte sådanne omgivelser.

Kulturministeriets afgørelse er truffet efter bygningsfredningslovens § 8, stk. 1, hvorefter en bygning eller et selvstændigt landskabsarkitektonisk værks umiddelbare omgivelser i form af gårdsrum, pladser, fortove, haver, parkanlæg og lignende er en del af den samlede beskyttelsesværdige helhed, kan være omfattet af fredningsudvidelsen.

Ifølge delegationsbekendtgørelsens § 9, nr. 6, er beføjelsen til at udvide fredninger efter § 8, stk. 1, delegeret til Kulturarvsstyrelsen.

Kulturarvsstyrelsens afgørelse om udvidet fredning af Lille Mølle er påklaget til Kulturministeriet jf. delegationsbekendtgørelsens § 12, stk. 1, jf. § 9, nr. 6. Klagen er indgivet rettidigt jf. bekendtgørelsens § 12, stk. 5.

Kulturministeriets begrundelse

Kulturministeriet stadfæster Kulturarvsstyrelsens afgørelse af 19. august 2011, dog med en ændret begrundelse.

Kulturministeriet stadfæster udvidelsen af fredningen af Lille Mølle til også at omfatte stemmeværk med stigbord, malekarm, sliskerne, den kampstensatte rende ved møllehjulene samt de videre forløb i bagløbet til sammenløbet mod nord med friløbet, stemmeværk og overfaldskant mod frislusen, vejdæmningen, frislusen fra møllesøen til sammenløbet mod nord med bagløbet, møllesøen, den markstenbelagte gårdsplads, de markstensbelagte arealer langs bygningerne samt de rød- og hvidmalede rækværk med tilhørende granitpiller og standere langs vejen.

Kulturministeriet stadfæster ligeledes præciseringen af, at den eksisterende fredning også omfatter de to vandhjul, læsserampen og alt nagelfast mølleinventar.

Kulturministeriet træffer afgørelse i medfør af bygningsfredningslovens § 8, stk. 1, der omhandler udvidelser af eksisterende fredninger til at omfatte umiddelbare omgivelser, jf. § 3, stk. 2.

Kulturministeriet har ved afgørelsen lagt vægt på, at stemmeværk med stigbord, malekarm, sliskerne, den kampstensatte rende ved møllehjulene samt de videre forløb i bagløbet til sammenløbet mod nord med friløbet, stemmeværk og overfaldskant mod frislusen, vejdæmningen, frislusen fra møllesøen til sammenløbet mod nord med bagløbet, møllesøen, den markstenbelagte gårdsplads, de markstensbelagte arealer langs bygningerne samt de rød- og hvidmalede rækværk med tilhørende granitpiller og standere langs vejen har de kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en udvidelse af den eksisterende fredning af Lille Mølle.

Kulturministeriet har desuden lagt vægt på, at Det Særlige Bygningssyn har vurderet, at den eksisterende fredning af stuehus og udhus bør præciseres til også at omfatte de to vandhjul, læsserampen og alt nagelfast mølleinventaret.

Kulturministeriet skal præcisere, jf. Kulturarvsstyrelsens indstilling af 12. oktober 2011, at de nævnte dele af omgivelserne ved Lille Mølle indgår som en væsentlig del af møllen, og at de er afgørende for forståelsen af såvel mølledriften og for oplevelsen af det samlede kulturmiljø. Kulturministeriet skal ligeledes præcisere, at formålet med en udvidelse af fredningen er, at en udvidelse af fredningen bidrager til at sikre Lille Mølle og de omgivende strukturer, der er knyttet til vandkraften.

Denne afgørelse kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Med venlig hilsen

Helene Nordborg Kiær
Fuldmægtig

Kopi til:

Kulturstyrelsen, post@kulturstyrelsen.dk

Sevda Metin og Tommy Storm, Lillemøllevej 14, 5853 Ørbæk

Nyborg Kommune, kommune@nyborg.dk

Landsforeningen for Bygnings – og Landskabskultur, mail@bygland.dk

Bygningskultur Danmark, info@bygningkultur.dk

Europa Nostra Danmark, e.vind@mail.dk

Bygnings Frednings Foreningen BYFO, sekretariat@byfo.dk

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, ulla.kjaer@natmus.dk

Foreningen for Bygnings – og Landskabskultur for Sydfyn, formanden@bygland-sydfyn.dk